

Aluerajaus 1:5000

Ilmakuva alueelta, Oulun kaupunki, 2012

Kriteerit / Avainsanat

Kerroksisuus
Alkuperäisyys / kulttuurihistoriallinen merkitys
Harvinaisuus, erikoisuus

Ylä-Siirtola on muutoksista huolimatta säilynyt pienipiirteisenä siirtolamaisena asuinalueena. Alkuperäiset rakennukset ovat enemmistönä ja uudemmat tuovat kerroksisuutta. Alue on merkittävä osa oululaista työväen asumisen historiaa.

Karpalokuja 9 (Anja Röpelin)

Mustikkakuja 6

Panoraama Juolukkapolun ja Mustikkakujan risteyksestä pohjoiseen

Sijainti

Ylä-Siirtola sijaitsee Puolivälinkankaan kaakkoislaidalla kolmisen kilometriä Oulun keskustasta pohjoiseen.

Rajaus

Alue rajautuu etelässä Pohjantiehen, idässä Ruskontiehen ja pohjoisessa ja lännessä ympäröiviin viheralueisiin.

Alueen historiaa

Ylä-Siirtolan syntymistä edesauttoi 1880-luvulla alkanut asuntopula. Työväen asunot tiukkenivat yhä, kun rautatien rakentajat tulivat kaupunkiin. Intiön hiekkakankaalle rakennettiin asuintaloja, joissa oli vaikea harrastaa puutarhanhoitoa. Suomeen tuli 1900-luvun alussa käsite siirtola, joka merkitsi, että työmiehille annettiin asuntojen ympärille viljelysmaata. Oulun työväenyhdistys esitti kaupunginvaltuustolle, että kaupunki lunastaisi lähellä olevia peltoja ja vuokraisi ne työväestölle.

Aluksi 1908 Alalaanilaan rakennetussa siirtolassa asui 19 perhettä, joista kukin vuokrasi 1000 m² maapalan 50 vuodeksi. Arkkitehti Harald Andersin suunnitteli Ylä- ja Ala-Siirtolan korttelit siten, että asuinrakennukset sijoittuivat kadun varteen ja talousrakennukset tontin keskiosaan rajaten viljelysalueen. Ylä-Siirtola rakennettiin pääosin vuoteen 1940 mennessä. Monet asukkaat olivat Oulun seudun kuuluisia kivimiehiä, jotka itse rakensivat talojensa perustukset. Nykyisessä Juolukkapuistossa alueen eteläosassa sijaitsi kuusikulmainen kaivo, jossa miehet kävivät pesulla töistä tullessaan.

Juolukkapolkua itään

Juolukkapolkua länteen

Kun Pohjantie rakennettiin 1960-luvun alkupuolella, Ylä- ja Ala-Siirtola jäivät sen eri puolille. Vuoden 1963 asemakaavassa Ylä-Siirtolasta tuli Puolivälinkankaan kaupunginosan asuntosolu. Kaava on ohjannut alueen rakentamista kovin löyhästi, ja alueen rakennuskanta on muuttunut melkoisesti.

Käyttötarkoitus

Ylä-Siirtola on asuinpienaloalue.

Rakennettu ympäristö

Ylä-Siirtola on pienipiirteinen kylämäinen asuinalue, jonka kortteleissa vuorottelevat eri aikakausina rakennetut, yleensä kapeahkoa katutilaa rajaavat yksi- ja puolitoistakerroksiset omakotitalot. Paria tiilitaloa lukuun ottamatta asuinrakennukset ovat lautaverhottuja ja taitekattoisia. Katunäkymien viehättävyyttä lisäävät paikoin kookkaat puut ja runsas kasvillisuus.

Alkuperäistä rakennuskantaa, vaikkakin osin muuttuneena, on runsaasti jäljellä. Alkuperäisissä asuinrakennuksissa on yleensä vinttihuoneet tai korkea ullakko, ja ilme on ryhdikäs. Pohjamuodoltaan suorakaiteiset rakennukset ovat kapeita, ja pihan puolella sisäänkäynnin yhteydessä on korkeahko umpikuisti. Julkisivut ovat yksinkertaisen harmonisia ilman runsaita yksityiskohtia. Muutamia rakennuksia on laajennettu sekä pituus- että leveys suunnassa. Yleisin ikkunatyyppi on T-puitteinen puuikkuna. Talousrakennukset ovat olennainen osa ympäristöä. Vanhat talousrakennukset ovat melko suuria.

Näkymä Mustikkakujan ja Juolukkapolun risteyksestä

Mustikkakuja 5

Panoraama Puolukkakujan ja Mustikkakujan risteyksestä itään

Myöhemmin rakennetut omakotitalot ovat yleensä alkuperäisiä kookkaampia ja poikkeavat katulinjasta.

Kadut on asfaltoitu ja katuvalaisimet on vaihdettu uudemman tyyppiin.

Maisema

Ylä-Siirtola sijaitsee metsäisten puistojen rajaamalla tasaisella alueella moreeniselänteen syrjässä.

Asuinalue on ilmeeltään melko avointa. Katutilat ovat rakennusten ja istutusten rajaamia. Alueen länsireunan voimalinja näkyy kauas ja avartaa maisemaa entisestään.

Alueen arvot

Ylä-Siirtola on muutoksista huolimatta säilyttänyt pienipiirteisen idyllisen siirtolamaisuutensa. Alueen rakennuskanta on enimmäkseen alkuperäistä, toisaalta viime vuosikymmenten uudisrakentaminen on nähtävissä kerroksisuutena. Alue on merkittävä osa oululaista työväen asumisen historiaa.

Asemakaavassa näkyvät alkuperäiset suunnitteluperiaatteet, kaavanmuutokset ovat koskeneet lähinnä viher- ja tiealueita.

Suunnittelutilanne

Asuinalueella on voimassa asemakaava vuodelta 1999. Kaavamääräykset ohjaavat rakennusten sijoittelua alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

Suosituksukset

Alueelle tulee laatia alueen ominaispiirteet huomioonottavat, kaupunkikuvaa eheyttävät rakentamis- ja korjaustapaohjeet.

Lähteet

Arvokkaita alueita Oulussa osa I, Oulun kaupungin keskusvirasto, Suunnittelupalvelut, Aluesuojelutyöryhmä, 1999

Oulun kulttuuriympäristöohjelma, Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmä, 2013

Karpalokujaa pohjoiseen

Näkymä Mustikkakujan ja Puolukkakujan risteyksestä

Mustikkakuja 12

Lammintie 17 (Anja Röpelinen)

Panoraama Puolukkakujan ja Karpalokujan kulmauksesta kaakkoon

Juolukkapolku 2

Juolukkapolkua länteen

Lammintie 23 (Anja Röpelin)

Juolukkapolku 2

Lammintie 27

Yläsiirtola Puolivälinkankaan asuntosolujen suunnalta (Anja Röpelin)